

između kolekcionara Pavla Beljanskog i predstavnika AP Vojvodine o predaji umjetničke zbirke i obavezama koje tom prilikom preuzima AP Vojvodina. Prvi put je u svojoj historiji za jednu umjetničku zbirku po želji darodavca u Vojvodini namjenski sazidana i posebna zgrada za Spomen-zbirku Pavla Beljanskog u Novom Sadu, što je imalo velikog odjeka u jugoslavenskoj kulturnoj javnosti. Bio je to poticajni moment za pojavu niza legata u svim krajevima Jugoslavije.

Kao dalekosežnije rješenje za racionalnije i trajnije smještanje, čuvanje, znanstvenu obradu, izlaganje i publiciranje umjetnina predlaže se gradnja jedinstvenog muzeja legata kao i nužna izrada odgovarajućeg zakona o legatima, koji bi imao težište na reguliranju odnosa, prava i dužnosti legatora, daroprimca i društvene zajednice. Bez razrješenja i situiranja toga trojstva ne mogu se očekivati pozitivni rezultati ni s jedne strane.

Brojni pojedinačni primjeri nastanka, razvoja pa i otuđenja privatnih zbirki u Vojvodini, proučeni poticaji koji su rezultirali stvaranjem kolekcija različitih profila, dubina istraživanja kojom autorica konstituira i vlastito mišljenje o nastanku zbirki temelje se na uvjerenju da kulturna baština u našoj opstojnosti ima nerazorivo, premda promjenljivo značenje, da je istinsko kolekcioniranje s estetskim osjećajem svjestan oblik kreativnosti, da arhetipski oblik muzeja-tezaurusa i danas označava svoju osnovnu semiotiku riznice dragocjenosti.

Upućujući se strpljivim traganjem po opsežnoj građi s motom da je svako djelo trag, svaki zapis i popis umjetnina polazište, svaki muzej ili galerija riznica podataka za istraživanje prakorijena sabi-

ranja, autorica briljantno vodi čitaoca u zanimljivo prezentiranu povijest kolekcioniranja, čuvanja i zaštite kulturnih dobara identificirajući pri tomu i probleme suvremene muzejske prakse, predlažući brojna provediva rješenja za poboljšanje današnjeg ipak kaotičnog stanja u području relacije donacija, legat, zadužbinstvo – muzej i društvo.

Ukratko: u području povijesti muzeja u Vojvodini, povijesti kolekcioniranja, ima toliko mnoštvo dokumenata koji, kad se skupe i obrade u tako preglednom i sintetičkom obliku, moraju djelovati već sami po sebi, svojom vlastitom snagom kao argument, da su muzejske zbirke u nas nastajale u komparaciji s evropskim poznatim zbirkama pod okolnostima simultane isprepletenosti brojnih utjecaja i intelektualnih koncepcija. U tim i takvim okvirima i same kulturno-historijske problematike Vera Jovanović je obradila čitave snopove do sada otvorenih pitanja povijesti zbirki i muzeja, sistematizirala i same pojmove riječi zadužbinstvo, legat, donacija, muzej, zaštita, utemeljila čvrsto polazište za svako dalje istraživanje toga širokog segmenta muzeologije.

Knjiga koja je inače kao šira varijanta doktorska dizertacija obranjena na Filozofskom fakultetu Univerze »Edvard Kardelj« u Ljubljani, smjer muzeologija, trebala bi biti priručnik u svakoj muzejskoj biblioteci, jer se bez nje danas ne može zamisliti iole ozbiljnija studija o razvoju muzeja u nas. Vrhunski opremljena kolor i crno-bijelim fotografijama, suvremenog dizajna, značajan je domet u izdavaštvu jugoslavenskih muzeja i galerija. ■

Primljeno: 30. 9. 1988.

**ŽELIMIR ŠKOBERNE, RAJKA
MAKJANIĆ, REMZA KOŠČEVIĆ.
DRENJE. REZULTATI
ISTRAŽIVANJA 1980–1985.
Sv. 1, v. 1, pp. 1–104, ilustr., T.
1–30. Publikacije Muzeja u
Brdovcu. Izd.: Narodno
sveučilište Zaprješić, Muzej u
Brdovcu, 1987. god.
Urednik: Želimir Škoberne**

Branka Šulc
Muzejski dokumentacioni centar
Zagreb

U z istoimenu izložbu kojom Muzej u Brdovcu u toku 1987. godine prezentira sintezu dosadašnjih arheoloških istraživanja na antičkim lokalitetima današnje općine Zaprješić, napose rimskodobnoga ladanjskog objekta u selu Drenje, tiskan je i reprezentativan katalog, monografija, koji tu izložbu u mnogočemu dopunjava. Valjda prvi put u našoj arheološkoj praksi brdovečki Muzej počinje praksu paralelnog istraživanja i publiciranja istraživanja, pa makar to bila tek započeta sistematska rekognosciranja i iskopavanja. Prezentiranjem putem izložbe najširoj javnosti dosegnutih rezultata ispunjava optimalno svoju funkciju muzeja. Katalog

je i mogući priručnik za rad na terenu s obzirom na prikazanu metodologiju rada, napose onu koja se odnosi na dalju obradu materijala (keramika, metal), način identifikacije stručnih pa i znanstvenih problema na terenu, primjenu minimalnoga kulturnog standarda u radu kao i u načinu suvremene interpretacije, sažete i nadasve jasne, očigledno bogata »arheološkog arhiva« obradivane regije.

Metodologijom suvremene interpretacije, prvenstveno u toku višegodišnjih istraživanja arheoloških lokaliteta, ne samo da se rezultati rada stavljaju u širok opticaj stručnoj javnosti već se istodobno uspijeva otvoriti ne manje značajno područje komparacijama, novim zaključcima, dopuni izrečenoga i solidnijoj podlozi za nastavak rada na istraživanju. Zavičajni muzej u Brdovcu, osnovan 1973. godine, već od 1980. počinje arheološkim istraživanjima u vlastitoj općini u suradnji s Odsjekom za arheologiju Filozofskog fakuleta u Zagrebu, a potom i s Odjelom za arheologiju Centra za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Na taj način Muzej uspijeva, uz nekoliko već postojećih arheoloških nalaza s terena, popuniti odnosno i osnovati manji arheološki odjel u opsegu kojeg su, osobito posljednjih pet godina, i planirana te realizirana brojna rekognosciranja i iskopavanja antičkih lokaliteta između Save i Brdovečkog prigorja.

Katalog potpisuju tri autora, Želimir Škoberne, koji obrađuje povijest u antici i historijat istraživanja na području općine Zaprešić, mr. Rajka Mak-

janić, obrađuje keramičke nalaze s lokaliteta Drenje, a metalne nalaze s istog lokaliteta obradila je mr. Remza Košćević. Uz odjeljke o keramičkim i metalnim nalazima je i katalog nalaza, a sva tri odjeljka bogato su ilustrirana fotografijama, kartama, tabellama i crtežima.

U zaključnim razmatranjima Ž. Škoberne naglašava da su dosadašnja istraživanja antike zaprešićke općine pokazala kako je antičko naseljavanje tog područja počelo najvjerojatnije još u prvoj trećini 1. st. n.e. a objekt u Drenju prestao je funkcionirati potkraj 4. st. n.e. Istraživanja antičkih lokaliteta s lijeve obale Save između Sutle i Krapine upotpunjavaju i saznanja o naseljenosti tog područja u rimskom carskom razdoblju, a trebalo bi da buduća istraživanja odgovore na, već u ovom katalogu, postavljena pitanja i riješe brojne probleme. Pojava zajedničke »kulturne volje« arheologa, Muzeja, institucija koje su sudjelovale u istraživanju, Narodnog sveučilišta Zaprešić i drugih da se realizira tako reprezentativna publikacija, obavezuje i same autore da dosljedno nastave isti način arheološkog rada i »strategiju otvorene komunikacije«.

Na kraju valja naglasiti da je katalog štampan paralelno i na engleskom jeziku, autori crteža su R. Košćević, R. Makjanić, Berislav Majhut i Krešimir Rončević, a fotografija Mario Lenković i Ž. Škoberne. ■

Primljeno: 31. 10. 1988.

PETAR POPOVIĆ. NOVAC SKORDISKA. NOVAC I NOVČANI PROMET NA CENTRALNOM BALKANU OD IV DO I VEKA PRE N.E. Izd. Arheološki institut Beograd i Matica Srpska, Odeljenje za društvene nauke, Novi Sad, Posebna izdanja. Monografije, 1987, pp. 1-222, T. 1-29, ilustr. Srpskohrvatski, francuski jezik. Urednik: Mladen Stojanov

Branka Šulc
Muzejski dokumentacioni centar
Zagreb

Predmet arheologije, kanetijevski rečeno, neka je sasvim nova vrsta budućnosti. Ona teče unazad, a svaki novi korak u prošlost koji ona

čini, svaki stariji grob koji ona nalazi, postaje dio naše budućnosti. Upravo taj citirani »novi korak« predstavlja ova monografija u kojoj je otvoreno novo poglavlje u numizmatici, ne samo radi nepostojanja radova posvećenih kovanju barbarskog novca i monetarnim prilikama u predrimskom razdoblju na našem tlu, napose na teritoriju središnjeg Balkana i jugoslavenskog Podunavlja, već i radi autorova pokušaja da na osnovi monetarne djelatnosti Skordiska uputi i na moguće oblike političkog organiziranja Skordiska, prezentiranja postavki o »protoekonomiji« i prijemonetarnom aspektu barbarskoga kovanja.

Monografijom je obuhvaćeno numizmatičko razdoblje od 4. st. p.n.e. do 31. god. p.n.e. Analiza novca Skordiska je prvi put u nas u tom opsegu predstavljena najširoj stručnoj javnosti.

Sakupljanje novca i stvaranje numizmatičkih zbirki u našim krajevima umnogome je zavisilo od kulturno-političkih uvjeta, dinamike prostora i vremena u kojem su nastajale te zbirke pa i muzeji, koji su autoru osnovno polazište u istraživačkom radu. Koristeći se numizmatičkim fondovima jugoslavenskih muzeja kao ishodištem u svome radu, P.